

LATVIJAS UNIVERSITĀTES BIZNESĀ, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTES
PRODUKTIVITĀTES ZINĀTNISKAIS INSTITŪTS
“LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA LV PEAK”

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE

EKONOMIKAS BAROMETRS

Nr. 1 (3) 2023.gada jūnijs

Pasaules ekonomiku turpina negatīvi ietekmēt Krievijas izprovocētais karš pret Ukrainu. Globālā izaugsme ir mērena, un inflācija ir izrādījusies noturīgāka, nekā sākotnēji gaidīts. Pozitīvi ir tas, ka enerģijas cenas 2023. gada sākumā ir bijušas krietni zem 2022. gada maksimuma. Darba tirgus joprojām ir saspringts. Vienlaikus globālās piegādes ķēdes ir ievērojami uzlabojušās. Politikas veidotāji saskaras ar daudzām problēmām, kas saistītas ar inflācijas ierobežošanu un izaugsmes atjaunošanu ilgtspējīgā un iekļaujošā veidā.

Ģeopolitiskās situācijas dēļ Latvijas IKP 2022. gadā pieauga tikai par 2,8%. Tomēr šis pieaugums ir lielāks nekā tika prognozēts sākoties karam spēcīga privāta patēriņa un eksporta pieauguma dēļ. Kara negatīvā ietekme bija jūtama ārējās tirdzniecības datos un piegādes ķēžu pārtraukumos. Tomēr vairāk tā izpaudās inflācijas un ražošanas izmaksu kāpumā, strauji augot energoresursu cenām pasaules tirgos. Sagaidāms, ka 2023. gadā IKP pieaugs par 1,4 %. Straujāku ekonomikas pieaugumu kavēs augstā inflācija, kas negatīvi ietekmē privāto patēriņu, un ģeopolitiskā nenoteiktība. 2024. gadā izaugsme sasniegs 3,1 %, ko veicinās ES finansēto investīciju pieaugums un eksporta straujāks kāpums ārējā pieprasījuma uzlabošanās dēļ. Situācija darba tirgū turpinās uzlaboties, tomēr uzņēmumi arvien vairāk saskarsies ar darbaspēka trūkumu. Konkurētspējas mazināšanās riski joprojām ir ļoti augsti, jo pandēmijas izraisītās krīzes rezultātā ir palielinājusies plaisa starp produktivitātes un darbaspēka izmaksām. Lai celtu konkurētspēju, līdztekus atbalsta pasākumiem uzņēmumiem pārorientācijai no Krievijas tirgiem uz citiem, kā arī birokrātijas, ēnu ekonomikas un korupcijas būtiskai samazināšanai, svarīgākais ir aktivizēt politiku, kas vērsta uz produktivitātes celšanu. Latvijas lielākais izaicinājums ir inovācijas, kas prasa ieguldījumus pētniecībā un attīstībā, kā arī cilvēku zināšanu un prasmju pilnveidošanā. Jāveicina kredītiestāžu finansējums uzņēmumiem. Salīdzinot ar ES vidējo līmeni, zemais kredītēšanas līmenis ir viens no galvenajiem pēdējās desmitgades Latvijas izaugsmes atpalcības no Lietuvas un Igaunijas cēloņiem. Tāpat viens no galvenajiem uzdevumiem ir enerģētikas drošības nostiprināšana. Ņemot vērā ģeopolitisko nenoteiktību, nepieciešams veikt budžeta izdevumu radikālu izvērtēšanu un efektīvi ieguldīt Atveseļošanās fonda līdzekļus Latvijas ekonomikas konkurētspējas stiprināšanai.

ĢEOPOLITISKĀ SITUĀCIJA NEGATĪVI IETEKMĒ IZAUGSMI.

Latvijas ekonomikas atgūšanos no Covid-19 pandēmijas krīzes pārtrauca Krievijas uzsāktais karš Ukrainā. Pretstatā 2021. gadam, kad IKP pieauga par 4,3 %, 2022. gadā IKP ģeopolitiskās situācijas dēļ pieauga tikai par 2,8 %. Tomēr šis pieaugums bija labāks nekā tika prognozēts sākoties karam spēcīga privātā patēriņa un eksporta pieauguma dēļ. Pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana veicināja vairāku pakalpojumu nozaru attīstību, turpināja samazināties bezdarbs. Kara negatīvā ietekme bija jūtama ārējās tirdzniecības datus un piegādes ķēžu pārtraukumos. Tomēr vairāk tā izpaudās inflācijas un ražošanas izmaksu kāpumā, strauji augot energoresursu cenām pasaules tirgos. Vienlaikus siltā ziema un valsts atbalsta pasākumi mazināja šīs cenu pieauguma sekas uz ekonomiku.

2023. gada 1. ceturksnī IKP palielinājās par 0,8 %, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. LV PEAK izveidotais

apsteidzošo indikatoru rīks rāda, ka tuvākajos mēnešos turpināsies mērena izaugsme, tomēr to joprojām ietekmēs nenoteiktība un augstā inflācija (skatīt infografiku 11.lpp).

Atbilstoši LV PEAK ekspertu¹ konsensus prognozei, kopumā 2023. gadā IKP pieaugs par 1,4 %. Savukārt 2024. gadā izaugsme sasniegs 3,1 %, ko veicinās ES finansēto investīciju pieaugums un eksporta straujā kāpums ārējā pieprasījuma uzlabošanās dēļ.

Ņemot vērā šī brīža situāciju, LV PEAK eksperti par neatliekamiem uzdevumiem situācijas stabilizācijai uzskata atbalsta uzņēmumiem tirgus pārorientēšanai un inovatīvās ekonomikas veicināšanai intensificēšanu, birokrātijas, ēnu ekonomikas un korupcijas būtisku samazināšanu, darbaspēka trūkuma risināšanu, kā arī kredītiestāžu finansējuma uzņēmumiem veicināšanu. Tāpat viens no galvenajiem uzdevumiem ir enerģētikas drošības un neatkarības no Krievijas nodrošināšana.

1.tabula. Ekonomikas atveseļošanās ietekmē ģeopolitiskā spriedze

	2020	2021	2022	2023p	2024p
IKP (izmaiņas % pret iepriekšējo gadu)	-2,3	4,3	2,8	1,4	3,1
Bezdarbs (bezdarbnieki % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15-74 gadi)	8,1	7,6	6,9	6,3	6,0
Darba algas (vidējās bruto darba samaksas izmaiņas % pret iepriekšējo gadu)	5,0	11,1	9,0	8,0	6,6
Inflācija (gada vidējā patēriņa cenu inflācija, %)	0,2	3,3	17,3	9,2	4,0

Avots: Centrālā statistikas pārvalde (CSP), p - LV PEAK ekspertu konsensus prognoze.

DARBA TIRGUS STRAUJI ATKOPJAS.

Neraugoties uz Ukrainas kara negatīvo ietekmi uz ekonomisko attīstību, Latvijas darba tirgus 2022. gadā turpināja atveseļoties no pandēmijas radītajām sekām.

Nodarbināto skaits 2022. gadā pieauga par 22,2 tūkstošiem jeb 2,6 %, salīdzinot ar 2021. gadu. Tomēr tas joprojām atpaliek no pirms Covid-19 krīzes līmeņa. Nodarbināto skaits 2022. gada 4. ceturksnī bija par 22,5 tūkstošiem jeb 2,5 % mazāks nekā 2019. gada 4. ceturksnī.

Pieaugot nodarbinātībai, samazinās bezdarbs. Bezdarba dinamikā pozitīvas tendences ir vērojamas jau kopš 2020. gada vidus. Bezdarba līmenis 2022. gadā bija 6,9 % jeb par 0,7 procentpunktiem mazāks nekā 2021. gadā. Tomēr bezdarba līmenis 2022. gadā joprojām bija par 0,6 procentpunktiem augstāks nekā pirms pandēmijas. Bezdarba līmenis ir lielāks gados jauniem cilvēkiem, cilvēkiem ar zemu prasmju līmeni un tiem, kas dzīvo laukos.

Arī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits un iedzīvotāju līdzdalības līmenis darba tirgū 2022. gadā joprojām atpalika no pirms pandēmijas perioda.

Līdzīgas tendences darba tirgū turpinājās arī 2023. gada sākumā.

LV PEAK ekspertu konsensus prognoze rāda, ka 2023. gadā bezdarbs turpinās samazināties un vidēji bezdarba līmenis būs 6,3 %, bet 2024. gadā - 6,0 %.

DARBA TIRGUS SAGLABĀSIES SASPRINGTS.

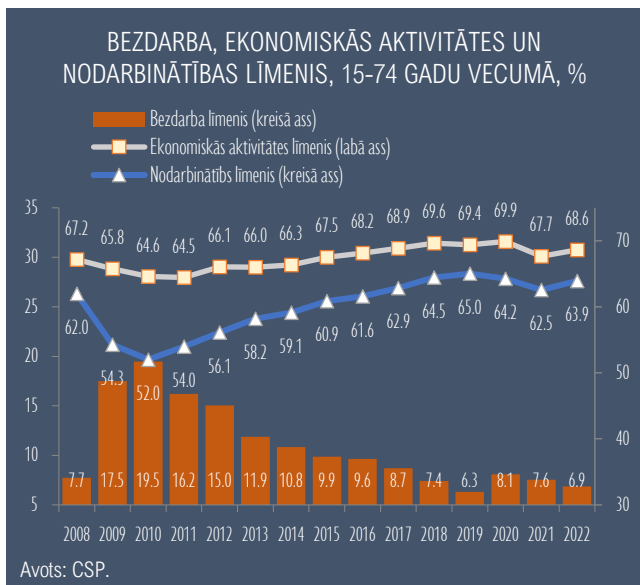
Ar vien jūtamāks kļūst darba roku trūkums, par ko liecina vakanču skaita un darbavietu noslodzes pieaugums.

Nelabvēlīgie demogrāfiskie procesi sašaurina darbaspēka piedāvājumu darba tirgū un paaugstina darbaspēka nepietiekamības riskus. Īstermiņā Ukrainas bēgļi palielinās darbaspēka piedāvājumu.

¹ Latvijas Universitātes domnīcas LV PEAK eksperti pārstāv šādas institūcijas: Latvijas Produktivitātes padomi, Latvijas Universitātes produktivitātes institūtu, Latvijas Universitātes

Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāti, Fiskālās disciplīnas padomi, Latvijas Zinātņu akadēmiju, u.c.

1. grafiks. Covid-19 krīze ir ietekmējusi darba tirgu

Tāpat, jāņem vērā, ka Covid-19 pandēmijas krīze ir paātrinājusi darbaspēka pieprasījuma strukturālās pārmaiņas. No vienas puses, paātrinot darbavietu automatizāciju darbaspēka intensīvajās nozarēs – galvenokārt samazinot zemas un vidējas kvalifikācijas darbaspēka pieprasījumu bez profesionālām prasmēm. Savukārt, no otras puses, palielinot augstākās kvalifikācijas darbavietu īpatsvaru, jo īpaši informācijas un komunikācijas pakalpojumos. Tāpat strukturālās problēmas var padziļināt darba tirgus reģionālās atšķirības, kas nākotnē var kavēt darba tirgus atlabšanu.

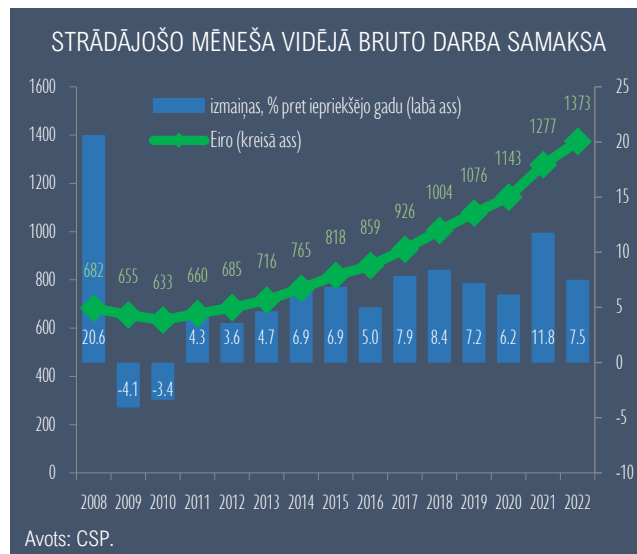
Redzot, ka nākotnē darba tirgū saasināsies darbaspēka nepietiekamības problēma, LV PEAK eksperti uzskata, ka ir nepieciešams stiprināt pieaugušo izglītības sistēmu, lai nodrošinātu darbaspēka pāreju no neproduktīvām jomām uz augošām nozarēm. Pieaugušo izglītības sistēmas efektivitātei būs nozīmīga loma arī Covid-19 un Krievijas-Ukrainas kara negatīvo seku mazināšanā un kopējā tautsaimniecības produktivitātes līmeņa paaugstināšanā.

DARBASPĒKA TRŪKUMS UN SASPRINGTAIS DARBA TIRGUS VEICINA ALGU PIEAUGUMU.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa turpina strauji palielināties. 2022. gadā, salīdzinot ar 2021. gadu, tā palielinājās par 7,5 % – pieaugot līdz 1 373 eiro mēnesī. Jāatzīmē, ka nozīmīgs algu pieaugums Latvijā ir bijis vērojams jau iepriekšējos gados – vidējais algu pieaugums kopš 2014. gada ir pārsniedzis 5 % gadā. Tomēr pretstatā iepriekšējos gados novērotā neto darba samaksa 2022. gadā, ņemot vērā patēriņa cenu kāpumu, samazinājās par vidēji 8,7 %, salīdzinot ar 2021. gadu. Sagaidāms, ka šāda tendence īstermiņā turpināsies, kamēr straujais inflācijas pieaugums nemazināsies.

LV PEAK ekspertu prognoze rāda, ka neraugoties uz ģeopolitisko spriedzi, algas turpinās pieaugt: 2023. gadā – par 8 %, bet 2024. gadā – par 6,6 procentiem.

2. grafiks. Darba algas turpina strauji augt

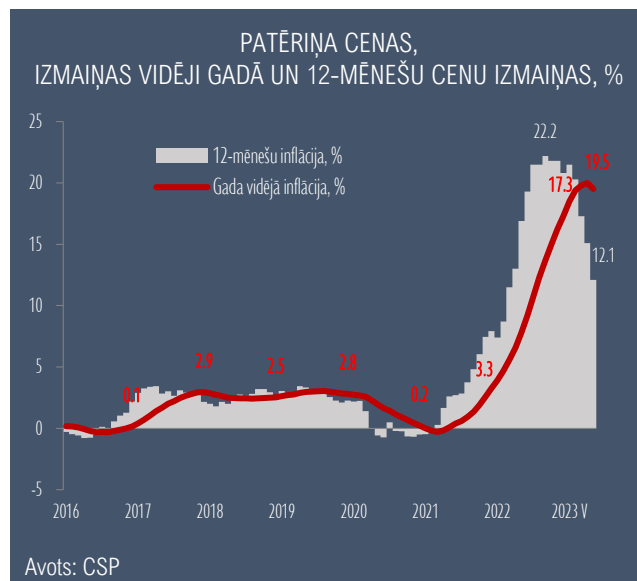

AUGSTĀ INFLĀCIJA PAKĀPENISKI MAZINĀS.

Covid-19 pandēmijas laikā 2020. gadā, būtiski ierobežojot pieprasījumu, saruka arī cenas. Atsevišķos mēnešos bija vērojama deflācija, bet vidējais cenu līmenis 2020. gadā palielinājās tikai par 0,2 procentiem.

Ekonomikas pielāgošanās pēc pandēmijas apstākļiem notika strauji. Piedāvājums netika līdzīgs augošajam pieprasījumam, kas noteica strauju cenu kāpumu pasaulē 2021. gada otrā pusē – īpaši metālam, kokam u.c. starppatēriņa precēm. Kopš 2022. gada februāra beigām situāciju pasliktināja Krievijas kara darbība Ukrainā – būtiski palielinājās energoresursu, pārtikas un izejmateriālu cenas.

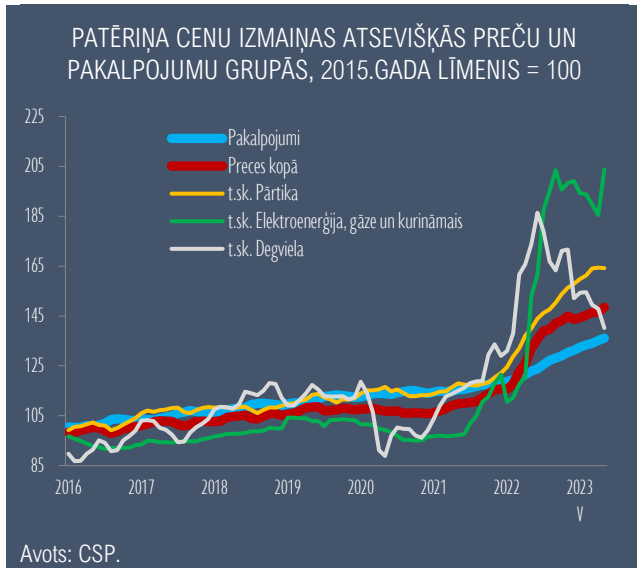
3. grafiks. Straujais cenu kāpums pakāpeniski mazinās

2022.gada decembrī patēriņa cenas Latvijā bija par 20,8 % augstākas nekā pirms gada, bet gada vidējā inflācija pieauga līdz 17,3 %. Vislielākā ietekme uz inflāciju 2022. gadā bija pārtikas, elektroenerģijas un kurināmā, kā arī degvielas cenu kāpumam.

2023.gada pirmajos divos mēnešos cenas turpināja salīdzinoši strauji augt, jo īpaši pārtikas precēm. Savukārt martā un aprīlī cenu kāpums jau sāka atgriezties pie šiem mēnešiem raksturīgajām cenu pārmaiņām, kādas tās bija novērotas pēdējos gados pirms Covid-19 pandēmijas. Savukārt maijā cenu pārmaiņas ietekmēja valsts atbalsta noslēgums augsto energoresursu cenu kompensēšanai. No 2022.gada decembra līdz 2023. gada maijam patēriņa cenu indekss precēm pieauga par 3,3 % un pakalpojumiem – par 3,7 %. Šajā laika posmā cenas pārtikai pieauga par 4 %, elektroenerģijai, gāzei un kurināmajam – par 2,4 %, bet degvielai cenas saruka par 7,8 %. Maijā, salīdzinot ar 2022. gada maiju, patēriņa cenas pieauga par 12,1 % un gada vidējā inflācija bija 19,5 %.

4. grafiks. Energoresursu cenas mazinās

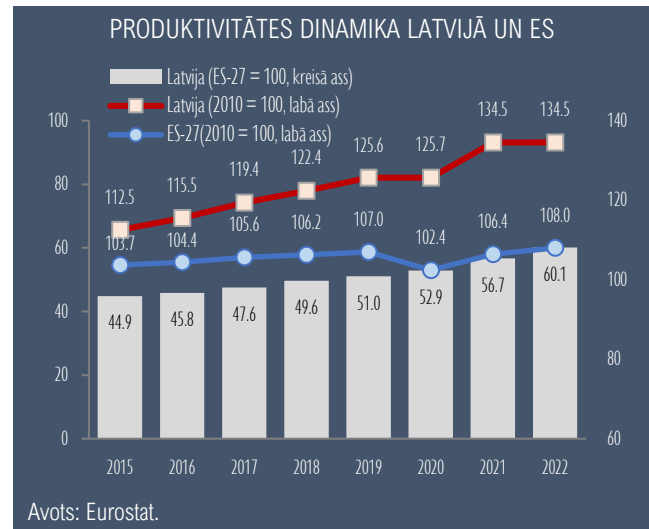
Sagaidāms, ka straujais cenu kāpums turpinās pakāpeniski bremsēties. Tomēr kritums varētu būt nedaudz mērenāks nekā tika prognozēts iepriekš. LV PEAK prognozē, ka kopumā 2023. gadā gada vidējā inflācija samazināsies līdz 9,2 % un 2024. gadā līdz 4 procentiem.

PRODUKTIVITĀTES DINAMIKA IR ĻOTI SVĀRSTĪGA.

Kopš 2020.gada produktivitātes dinamiku ietekmē nevienmērīgas korekcijas produktu un darba tirgos, reaģējot uz Covid-19 pandēmijas ierobežošanas pasākumiem un ģeopolitiskiem satricinājumiem. 2020.gadā produktivitāte pieauga tikai par 0,1 %, bet jau 2021.gadā, mazinoties ierobežojumiem un atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, produktivitātes pieauguma temps paātrinājās un tas bija par 7 % augstāks nekā pirms gada. Savukārt 2022.gadā

ekonomikas izaugsme bija ekstensīva un produktivitāte saglabājās iepriekšējā gada līmenī.

5. grafiks. Produktivitātes plaisa mazinās

Produktivitātes dinamika Latvijā pēdējos desmit gados ir bijusi gandrīz 3,5 reizes straujāka nekā vidēji ES, kas nodrošināja produktivitātes konvergenci tuvāk ES vidējam līmenim. Tomēr produktivitātes plaisa joprojām saglabājās liela. IKP uz vienu nodarbināto faktiskajās cenās Latvijas tautsaimniecībā 2022. gadā bija tikai 60,1 % (75,8 pēc PPS) no vidējā ES līmeņa.

DARBASPĒKA IZMAKSAS TURPINA PIEAUGT.

Ekonomisko aktivitāšu samazināšanās ietekmē 2020. gadā arī darbaspēka izmaksas pieauga lēnāk – par 5% (2019. gadā – par 7,8 %). Savukārt produkcijas vienības darbaspēka izmaksas (ULC) pieauga nedaudz lēnāk – par 4,9 %, ko noteica produktivitātes lēns pieaugums.

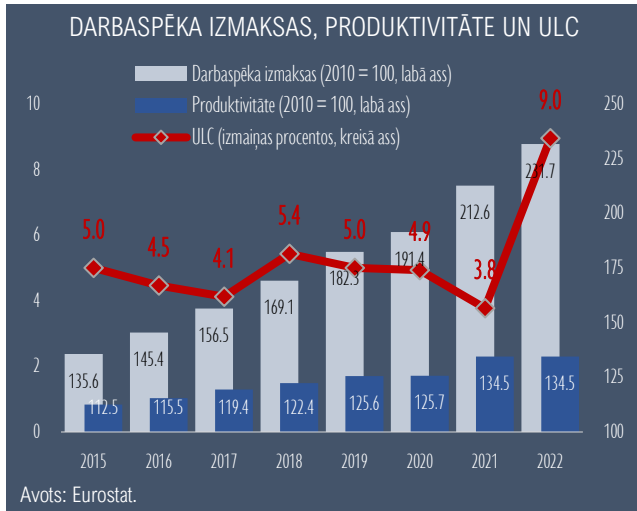
2021. gadā darbaspēka izmaksas turpināja pieaugt un bija par 11 % augstākas nekā pirms gada. Produktivitātes pieaugums (par 7,0 %) mazināja darbaspēka sadārdzināšanās spiedienu uz konkurētspēju. ULC pieaugums 2021. gadā bija mērenāks nekā pirms gada (pieauga par 3,8 %). Darbaspēka izmaksu dinamika 2022. gadā bija nedaudz mērenāka nekā 2021. gadā, tomēr produktivitātei saglabājoties iepriekšējā gada līmenī, ULC pieauga par 9 %. Straujš nominālā ULC pieaugums 2022. gadā bija vērojams visās Baltijas valstīs (Lietuvā – par 14 % un Igaunijā – par 14,8 %).

NERAUGOTIES UZ IZMAKSU UN CENU KONKURĒTSPĒJAS RADĪTĀJU VĀJINĀŠANOS, LATVIJAS EKSPORTA TIRGUS DAĻA ILGTERMIŅĀ SKATĪJUMĀ PIEAUG.

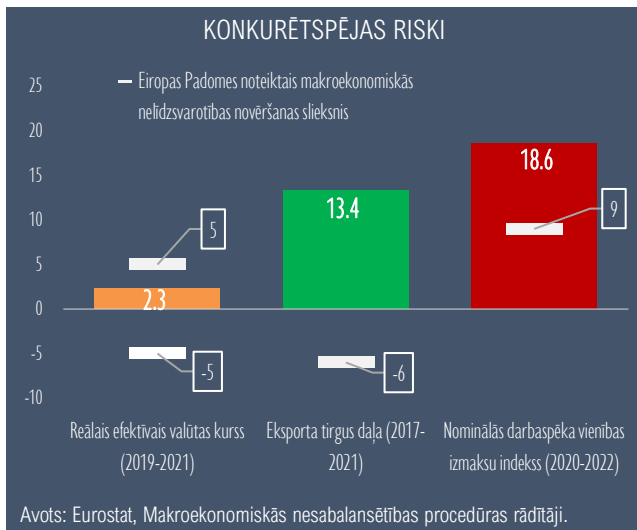
Aug izmaksu konkurētspējas vājināšanās riski, par ko liecina reālā efektīvā valūtas kursa (REER) un ULC pieaugums. 2021. gadā Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos samazinājās par 1,8 %. Tomēr Latvijas eksporta tirgus daļas ilgtermiņā

dinamika joprojām ir pozitīva. Piecos gados (2017. –2021.) tā pieauga par 13,4 %. To galvenokārt noteica preču eksporta tirgus daļas kāpums – par 19,2 %, kamēr pakalpojumu eksporta tirgus daļas pieaugums bija visai mērens – par 1,8 procentiem.

6. grafiks. Darbaspēka izmaksas turpina augt straujāk nekā produktivitāte

7. grafiks. Palielinās izmaksu konkurētspējas riski

PRODUKTIVĪTĀTES PALIELINĀŠANA IR GALVENAIS IZAUGSMI NOTEICOŠAIS FAKTORS.

Križu izraisītās korekcijas būtiski nemaina ilgtermiņa tendences darbaspēka izmaksu dinamikā, kas arī turpmāk būs visai strauja. Darbaspēka izmaksu kāpumu lielā mērā ietekmē nelabvēlīgas demogrāfiskās tendences, augošs pieprasījums un augsta konkurence ES atvērtajos darba tirgos.

2022. gadā darbaspēka izmaksas ir būtiski pārsniegušas pirms pandēmijas līmeni, kamēr produktivitātes kāpums šajā pašā laikā ir bijis mērenāks. Tas liecina par produktivitātes plaisas palielināšanos. Latvijas lielākais izaicinājums ir produktivitātes palielināšana, kas ir vienīgais ceļš kā novērst arvien pieaugošu

izmaksu spiedienu uz konkurētspēju. LV PEAK eksperti uzskata, ka produktivitātes pieaugumam arvien vairāk būs jābalstās uz zinātnesietilpīgām darbībām, kuru īpatsvars ekonomikā šobrīd ir mazs. Latvijas vājākais punkts ir inovācijas – ieguldījumi pētniecībā un attīstībā, kā arī cilvēku zināšanu un prasmju pilnveidošanā. Tomēr, politikas veidotāji nedrīkst aizmirst „vecās” problēmas, kā, piemēram, infrastruktūras nepilnības, reģionu krāsās atšķirības, sociālo nevienlīdzību, u.c. Produktivitātes un konkurētspējas paaugstināšanai ir nepieciešama vispusīga un plašāka pieeja – spēcīgs sniegums vienā jomā nevar kompensēt vāju veikumu citā.

COVID-19 PANDĒMIJA UN UKRAINAS KARŠ IR IZRAISĪJUSI BŪTISKAS IZMAIŅAS LĪDZ ŠIM ĪSTENOTAJĀ FISKĀLAJĀ POLITIKĀ.

2020. gadā ES tika aktivizēta *Stabilitātes un izaugsmes (SIP) pakta vispārējā izņēmuma klauzula*, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020. – 2022. gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas radītā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas iebrukumu Ukrainā un visas ar to saistītās sekas, SIP *vispārējā izņēmuma klauzula* būs spēkā arī 2023. gadā.

Augsts deficīta līmenis 2020. – 2023. gados ir saistīts ar apjomīga atbalsta pasākumu paketi Covid-19 un kara Ukrainā ietekmes mazināšanai un ekonomikas atveseļošanai. Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 7,1 % no IKP 2021. gadā līdz 4,4 % 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 43,7 % no IKP 2021. gadā līdz 40,8 % 2022. gadā. Saeima budžeta deficītu 2023. gadam ir apstiprinājusi 1,8 mljrd. euro jeb 4,2 % no IKP apmērā.

Latvijas fiskālā pozīcija atrodas salīdzinoši labvēlīgā situācijā, jo valsts parāds ir salīdzinoši zems un valsts kredītreitings augsts. Valsts kase joprojām var refinansēt valsts parādu par samērīgām procentu likmēm.

2.tabula. Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts būtiski palielinājās

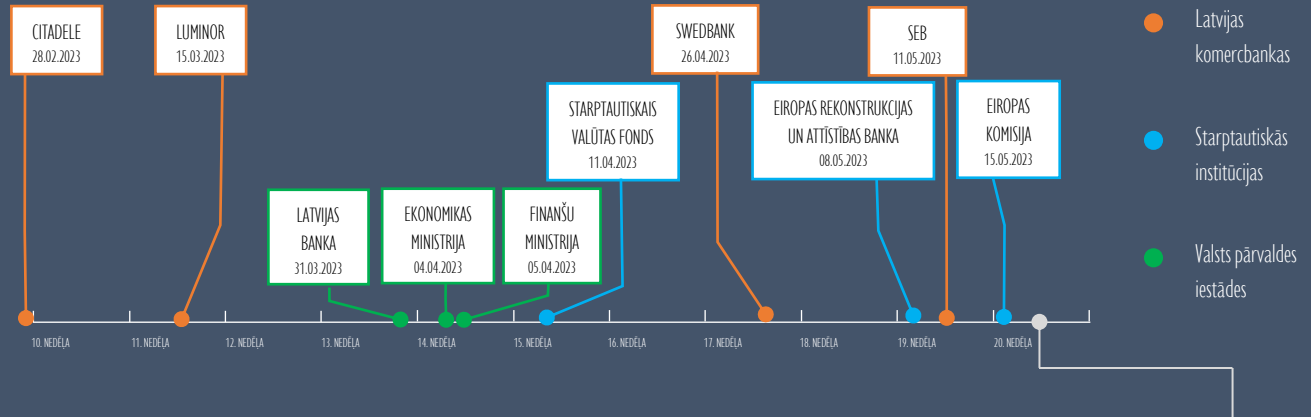
	2019	2020	2021	2022	2023p
Ieņēmumi, % pret IKP	37,7	37,9	37,1	35,8	36,3
Izdevumi, % pret IKP	38,3	42,3	44,2	40,2	40,1
Bilance, % pret IKP	-0,6	-4,4	-7,1	-4,4	-3,8

Avots: CSP, p – Eiropas Komisijas prognoze

Ņemot vērā ģeopolitisko nenoteiktību, LV PEAK eksperti uzskata, ka nepieciešams veikt budžeta izdevumu radikālu izvērtēšanu un efektīvi ieguldīt Atveseļošanās fonda līdzekļus ekonomikas konkurētspējas stiprināšanai.

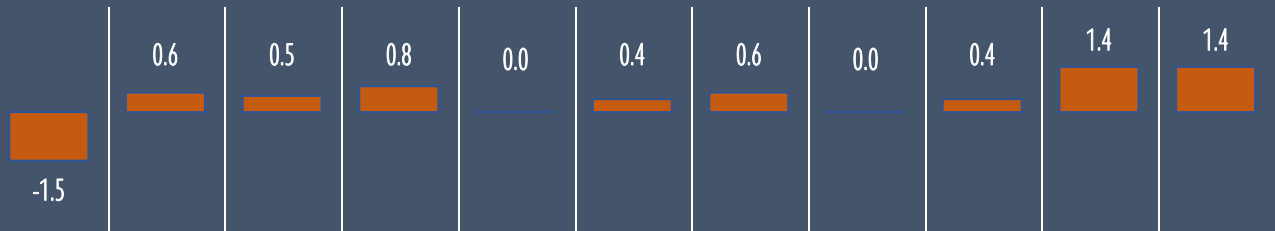
INFOGRAFIKA

LATVIJAS UN STARPTAUTISKO INSTITŪCIJU PROGNOZES – EKONOMISKĀS AKTIVITĀTES PIEAUGS STRAUJĀK NEKĀ PROGNOZĒTS IEPRIEKŠ, INFLĀCIJA ATKĀPSIES LĒNĀK, SAGLABĀJAS NENOTEIKTĪBA

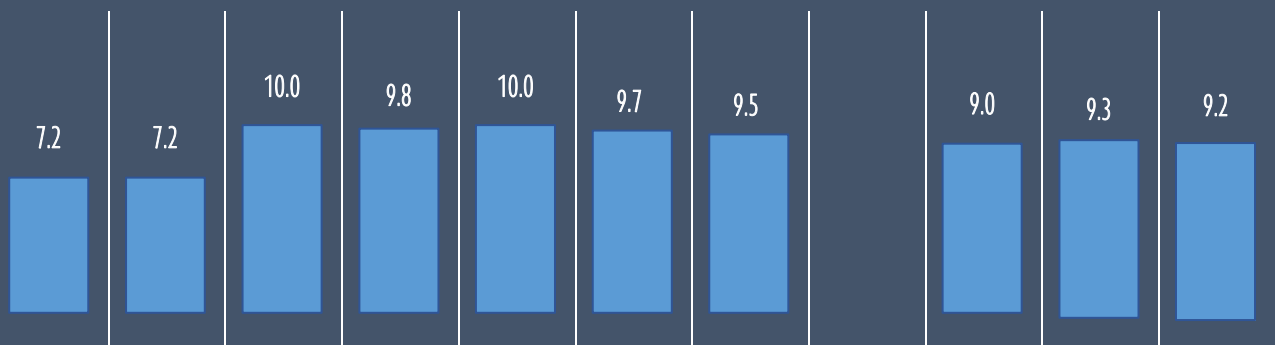

CITADELE	LUMINOR	LATVIJAS BANKA	EKONOMIKAS MINISTRIJA	FINANŠU MINISTRIJA	SVF	SWEDBANK	ERAB	SEB	EIROPAS KOMISIJA	LV PEAK EKSPERTU KONSENSUS PROGNOZE
Avots: →	Avots: →	Avots: →	Avots: →	Avots: →	Avots: →	Avots: →	Avots: →	Avots: →	Avots: →	15.05.2023.

IKP PROGNOZES 2023.GADAM, %

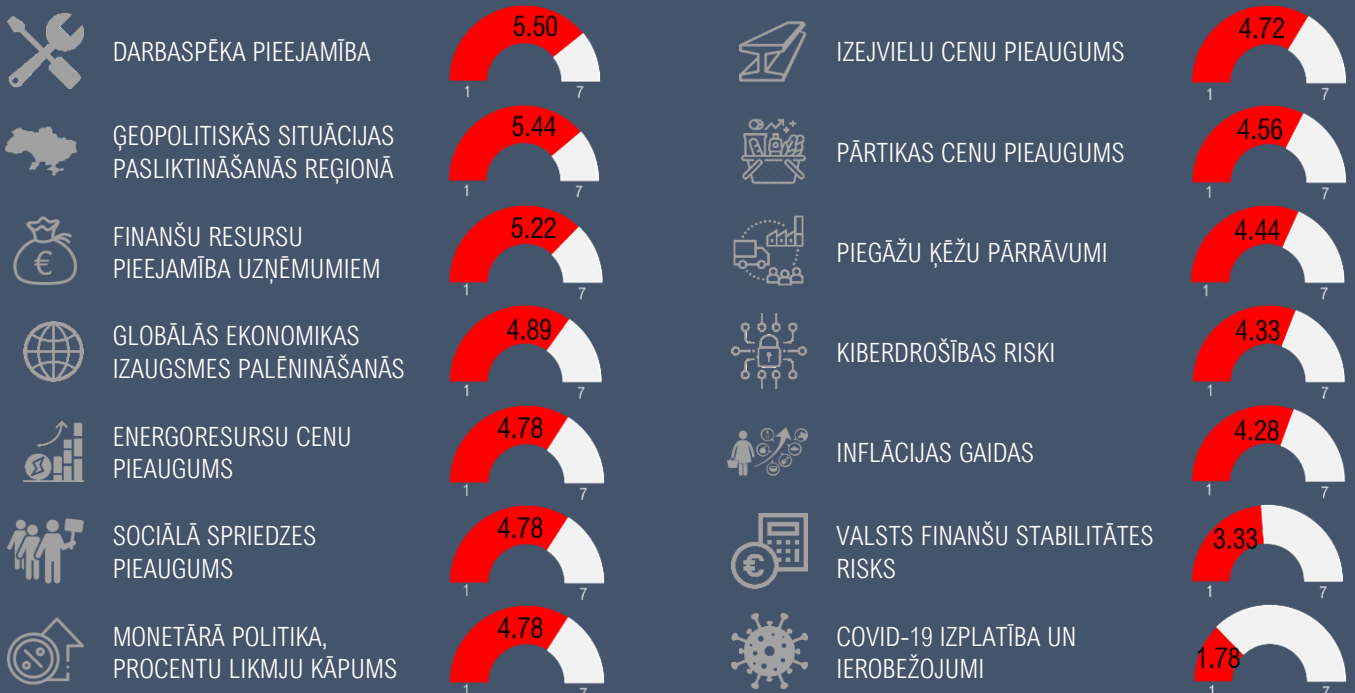
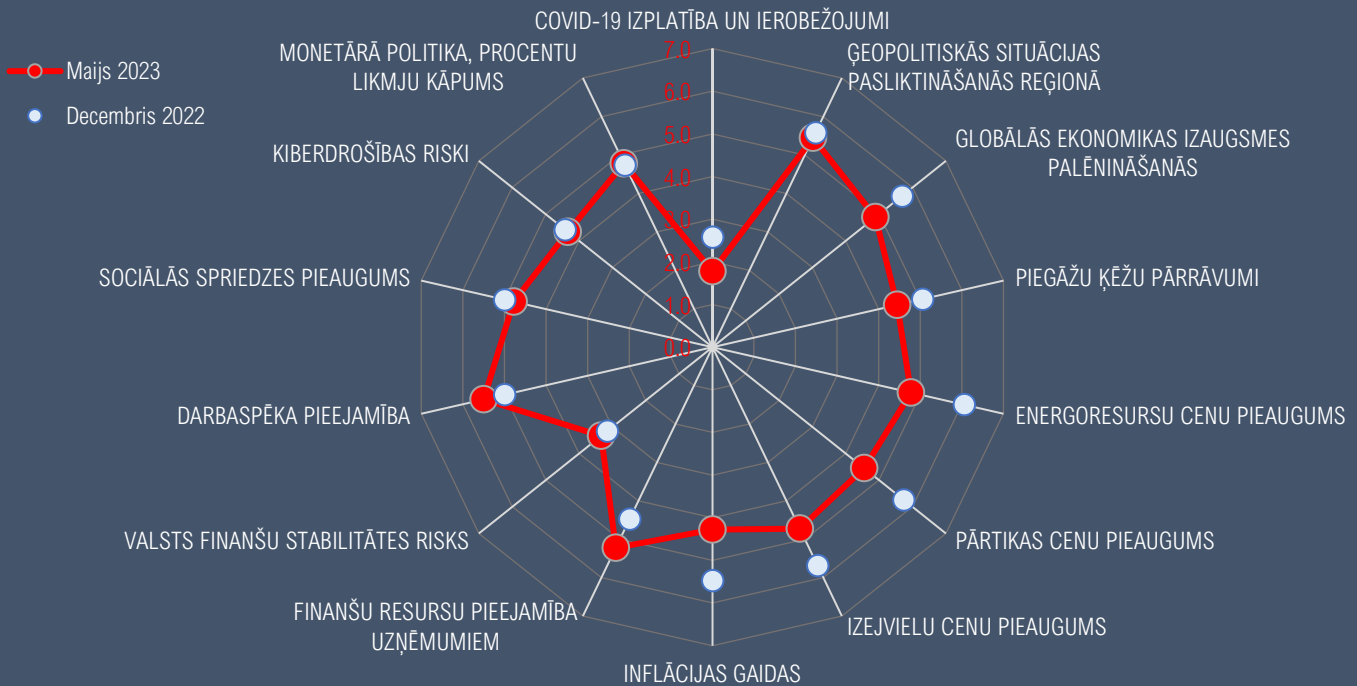
INFLĀCIJAS PROGNOZES 2023.GADAM, %

INFOGRAFIKA

GALVENIE EKONOMIKAS IZAUGSMES RISKI ĪSTERMIŅĀ – INFLĀCIJAS SPIEDIENS MAZINĀS, IZAUGSMEI SVARĪGA DARBASPĒKA PIEEJAMĪBA UN FINANŠU RESURSI INVESTĪCIJĀM

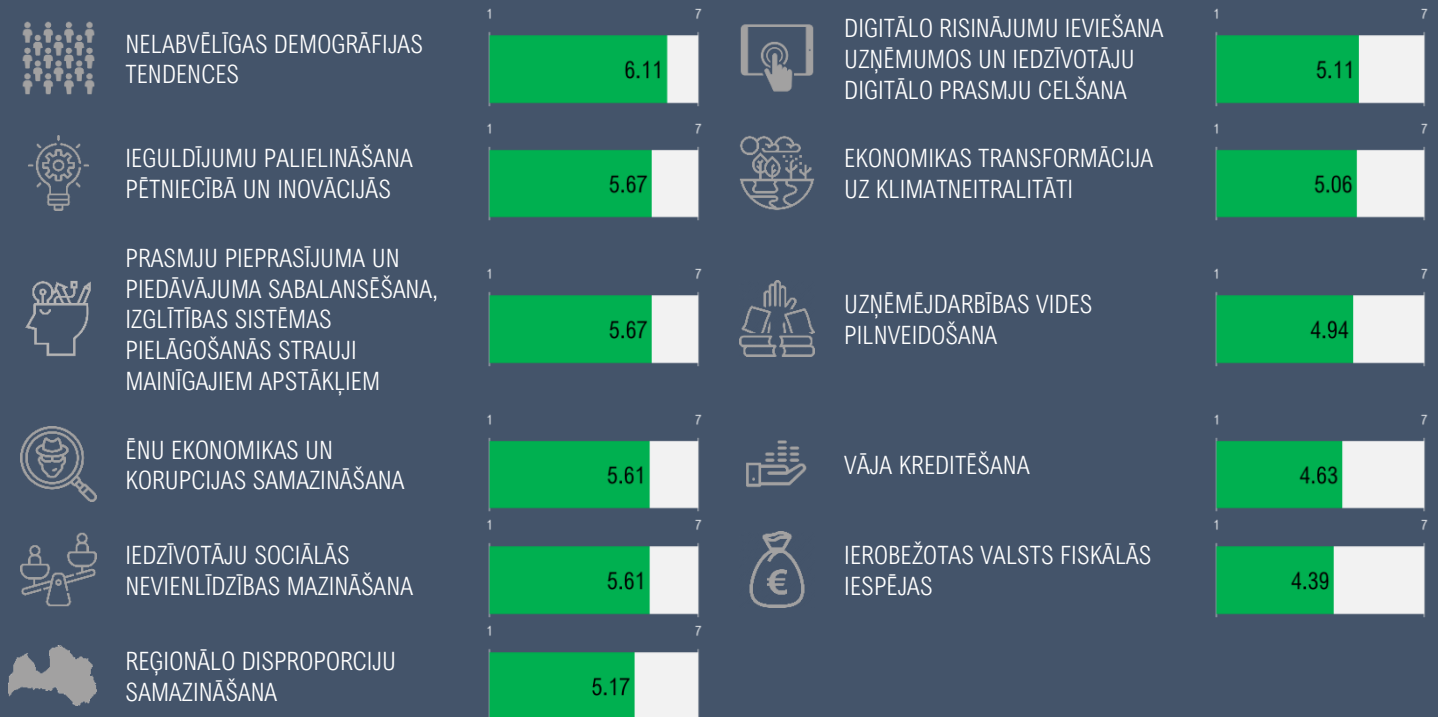
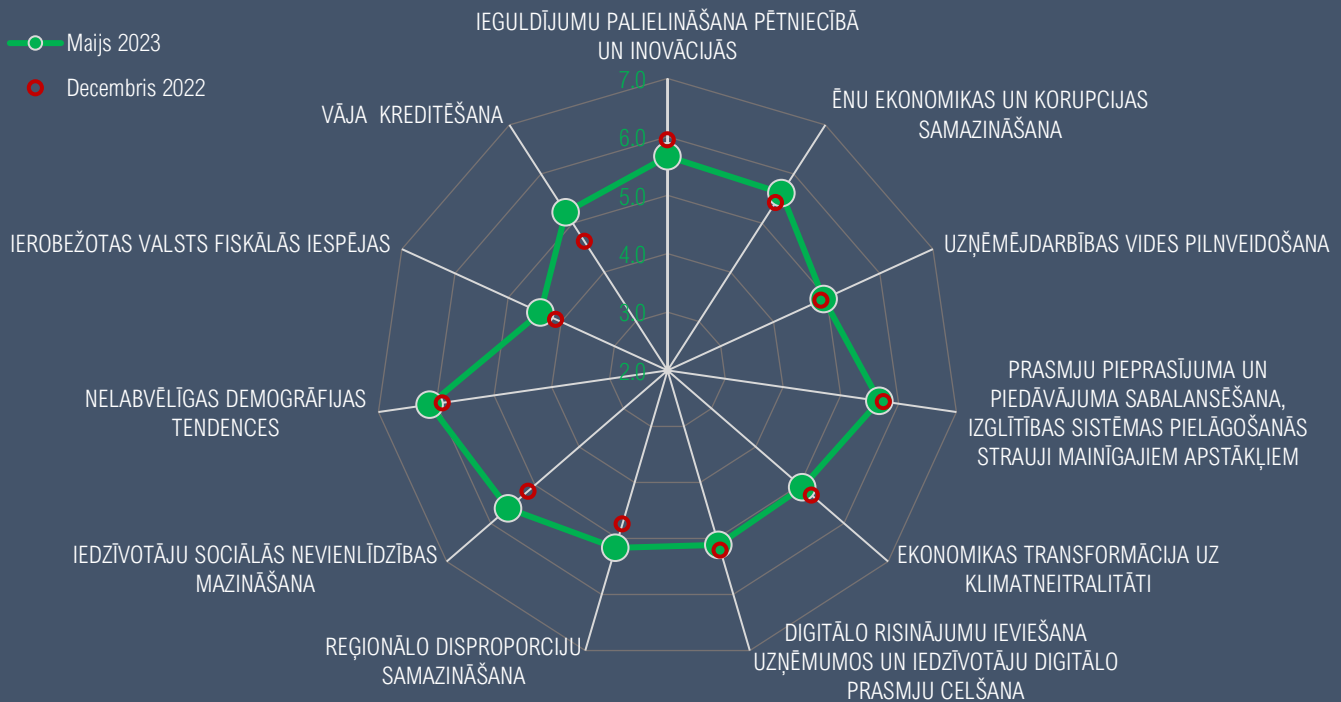
LV PEAK ekspertu aptaujā tika lūgts novērtēt iespējamos riskus ekonomikas izaugsmei īstermiņā skalā no 1 (ļoti zems risks) līdz 7 (ļoti augsts risks). Galvenie identificētie riski ir darbaspēka pieejamība, ģeopolitiskās situācijas pasliktināšanās reģionā, finanšu resursu pieejamība uzņēmumiem, globālās ekonomikas izaugsmes palēnināšanās, energoresursu cenas.

INFOGRAFIKA

GALVENIE VIDĒJA TERMIŅĀ IZAIČINĀJUMI IZAUGSMEI – IEGULDĪJUMI PĒTNIECĪBĀ UN ATTĪSTĪBĀ, CILVĒKKAPITĀLĀ UN DEMOGRĀFIJAS TENDENCES

LV PEAK ekspertu aptaujā tika lūgts novērtēt iespējamus izaicinājumus ekonomikas izaugsmei vidējā termiņā skalā no 1 (ļoti zems) līdz 7 (ļoti augsts). Galvenie izaicinājumi ir nelabvēlīgas demogrāfijas tendences, ieguldījumu palielināšana pētniecībā un inovācijās, prasmju pieprasījuma un piedāvājuma sabalansēšana, izglītības sistēmas pielāgošanās strauji mainīgajiem apstākļiem, ēnu ekonomikas un korupcijas samazināšana, iedzīvotāju sociālās nevienlīdzības mazināšana.

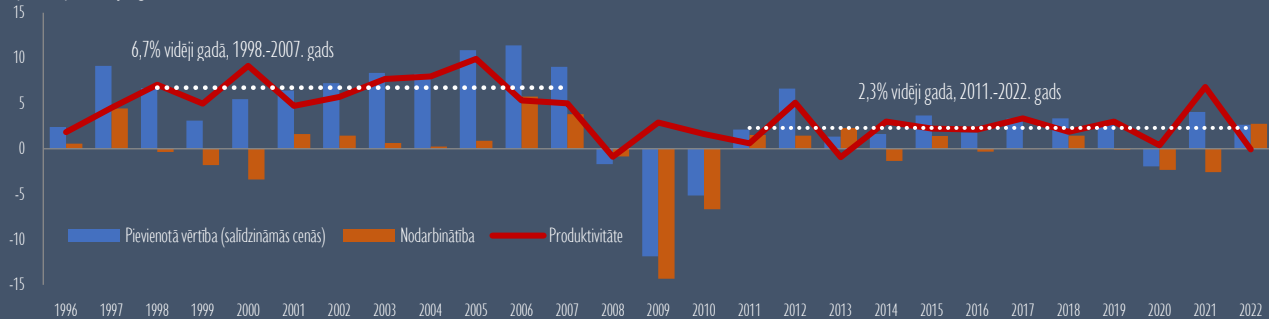

INFOGRAFIKA

PRODUKTIVITĀTE LATVIJĀ

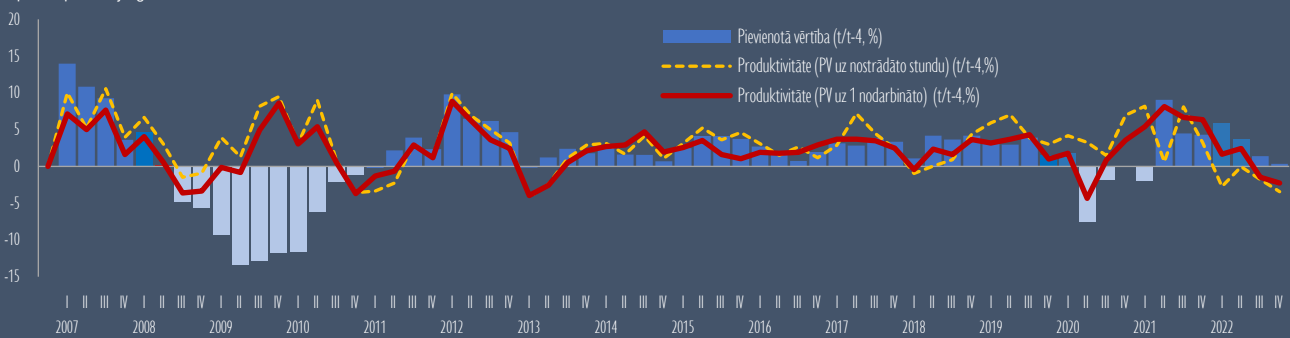
LATVIJAS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS, NODARBINĀTĪBAS UN PRODUKTIVITĀTES PIEAUGUMA TEMPI

% pret iepriekšējo gadu

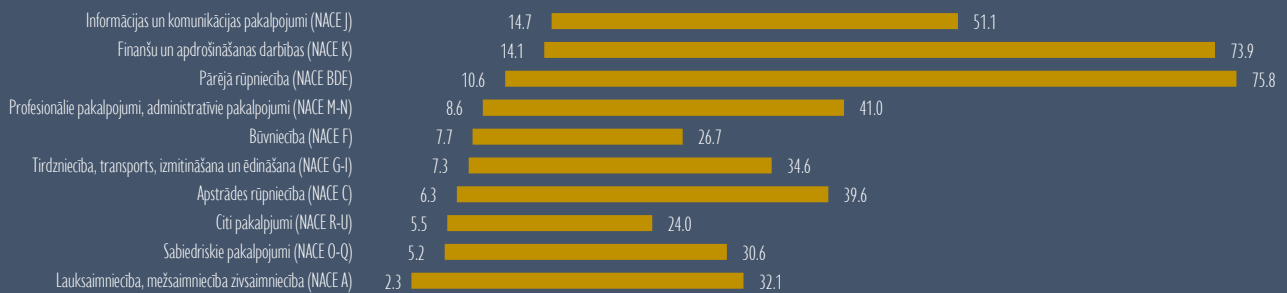
LATVIJAS PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS, NODARBINĀTO SKAITA UN NOSTRĀDĀTO STUNDU DINAMIKA

% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, neizlīdzināti dati

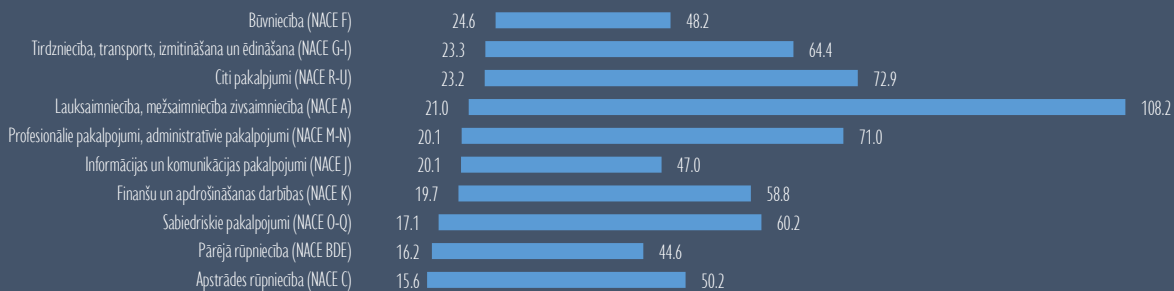
LATVIJAS NOZARU PRODUKTIVITĀTE 2000.-2022.

tūkstošos eiro uz vienu nodarbināto, faktiskajās cenās

LATVIJAS NOZARU PRODUKTIVITĀTE PRET ES VIDĒJO LĪMENI NOZARĒ 2000.-2022.

faktiskajās cenās, ES=100

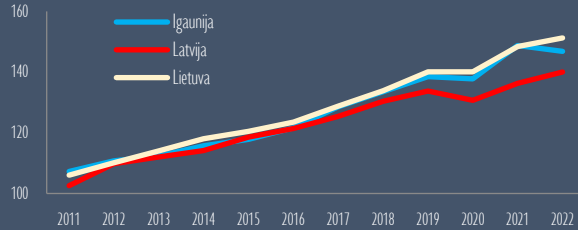
Avots: Eurostat

INFOGRAFIKA

BALTIJAS VALSTU SALĪDZINĀJUMS

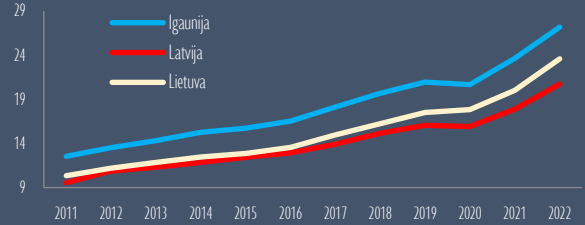
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

Dinamika salīdzināmās cenās, 2010.gads=100

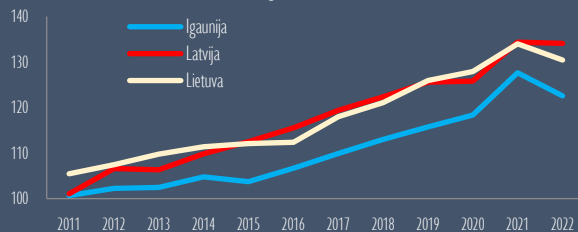
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UZ 1 IEDZĪVOTĀJU

Faktiskajās cenās, tūkst. EUR

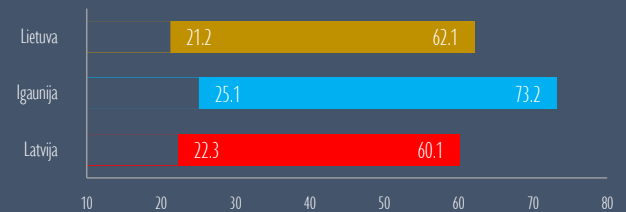
PRODUKTIVITĀTE

Dinamika salīdzināmās cenās, 2010.gads=100

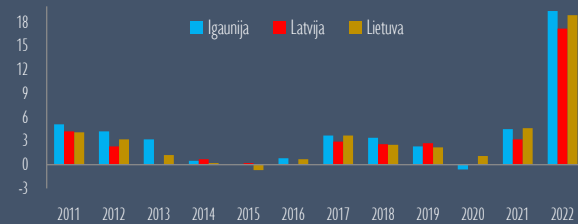
PRODUKTIVITĀTES KONVERĢENCE

No 2000.-2022.gadam, faktiskajās cenās, ES=100

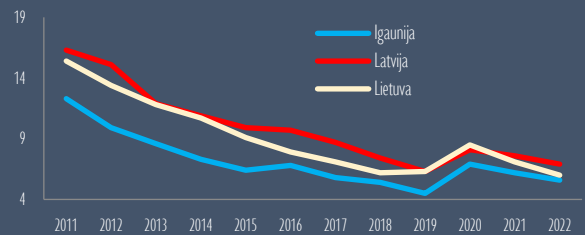
INFLĀCIJA

Harmonizētais patēriņa cenu indekss, gada vidējās izmaiņas, %

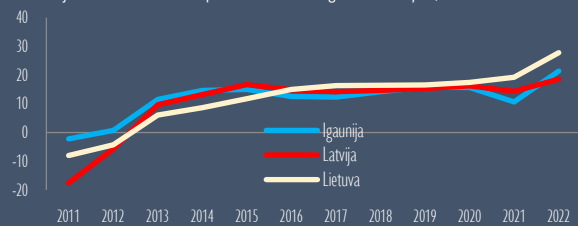
BEZDARBS

Bezdarba līmenis 15-74 gadu vecuma grupā, %

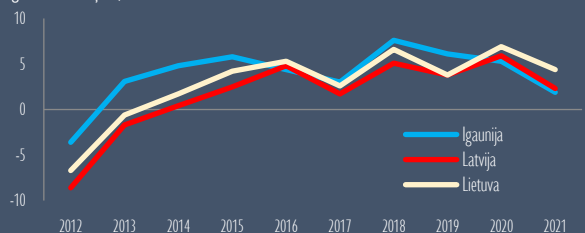
NOMINĀLAIS ULC

Produkcijas vienības darbaspēka izmaksu 3-gadu izmaiņas, %

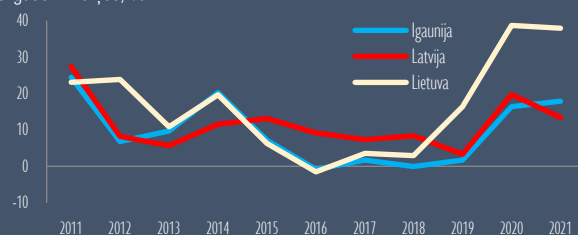
REĀLAIS EFEKTĪVAIS VALŪTAS MAIŅAS KURSS

3-gadu izmaiņas, %

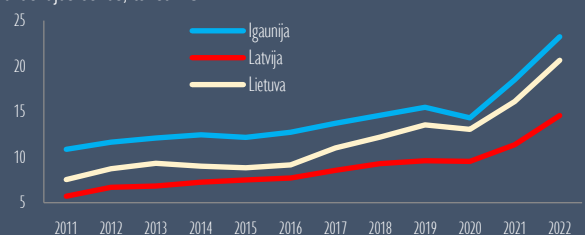
EKSPORTA TIRGUS DAĻAS

5-gadu izmaiņas, %

EKSPORTS UZ 1 IEDZĪVOTĀJU

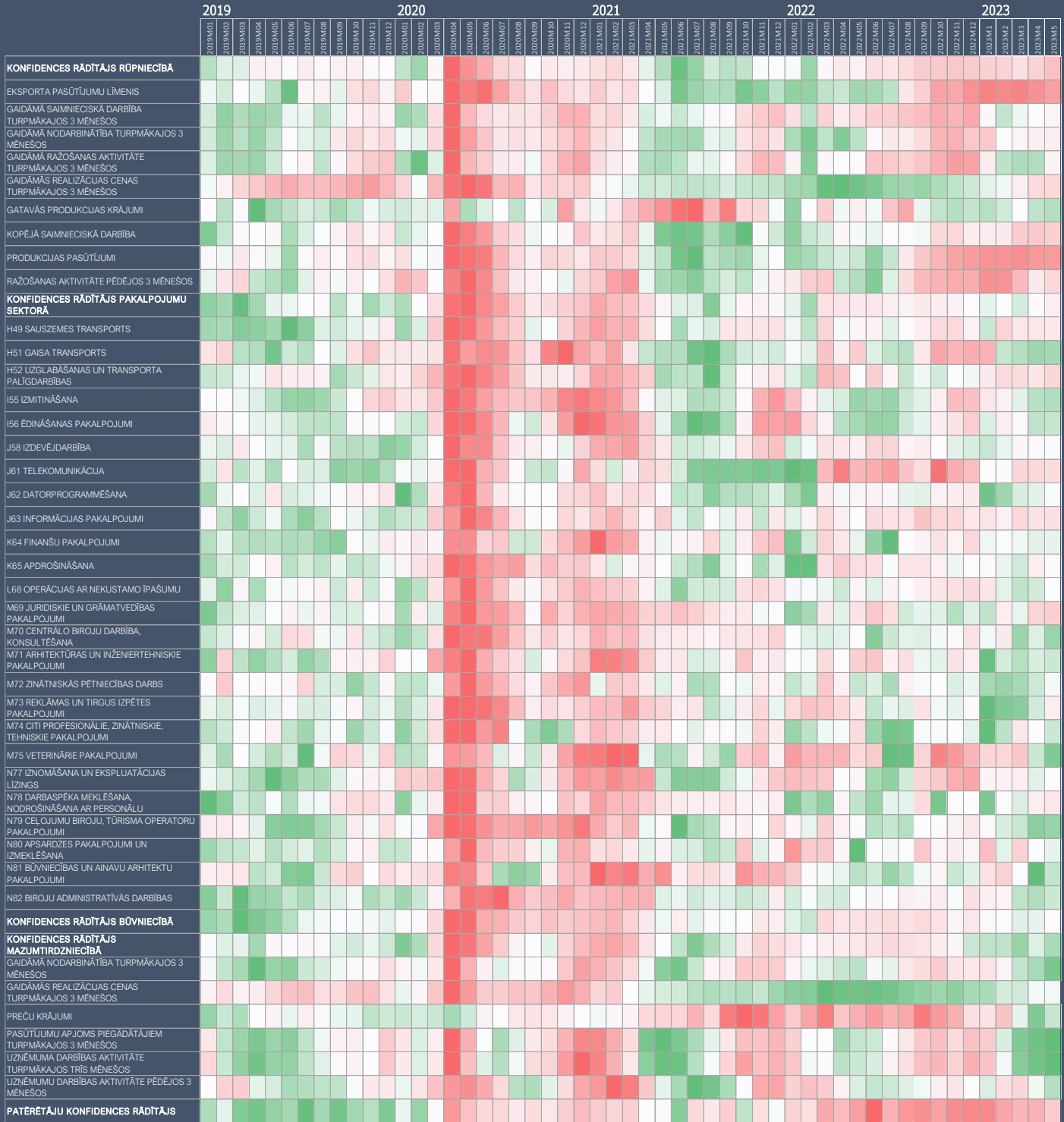
Faktiskajās cenās, tūkst. EUR

Avots: Eurostat.

**INFOGRAFIKA
APSTEIDZOŠIE INDIKATORI**

LV PEAK 2022. gada rudenī pēc Ekonomikas ministrijas pasūtījuma veica pētījumu – “Apsteidzošo indikatoru rīka izveide, t.sk. atvērto datu izmantošana u.c. alternatīvi risinājumi reālā laika ekonomikas monitoringam”. Viens no datu vizualizācijas rīkiem ir siltumkarte, kur izmantoti konjunktūras rādītāji aprādes rūpniecībā, būvniecībā, pakalpojumu nozarēs un mazumtirdzniecībā, kā arī ietverti iedzīvotāju konfidences rādītājs un Latvijas Bankas dati par skaidras naudas apjomu apgrozībā. Siltumkartē katra rādītāja relatīvās vērtības laika periodā ir iekrāsotas diapazonā no sarkanā (zemākais līmenis) līdz zaļajam (augstākais līmenis).

Avots: LV PEAK <https://www.lvpeak.lv/zinatniskie-projekti/pasakumu-iestenosana-investiciju-un-produktivitatesma/>